

Chirurg in Ghana

Supermix

Traditionele medicijnen en geneeswijzen zijn in Ghana de gewoonste zaak van de wereld. Deze behandeling gaat in de regel vooraf aan behandeling in het ziekenhuis. Er is altijd wel iemand die een middel weet. De tuin wordt afgestroopt op zoek naar geschikte *herbs*. Werkt het niet dan komt de *traditional healer* in beeld. Hij heeft meer kennis van kruiden en planten en brouwt echt iets voor de patiënt.

Mocht dat niet baten, dan volgt een gang naar de *chemical store* die iets heeft tegen de meeste ziekten: de super-

mix: een zakje met daarin een antibioticum, een tablet tegen pijn, een antimariatablet, een tranquillizer en ten slotte een corticosteroidetablet. De patiënt moet de inhoud in één keer innemen. Helpt dat niet, dan biedt de

health clinic wellicht soelaas met medicatie en soms zelfs een injectie. Vooral de reputatie van de laatste is goed. Die heeft haar nut bewezen bij tropische ziekten als framboesia tropica (yaws) die na een injectie als sneeuw voor de zon verdween. Pas na een dag of vijf komt het ziekenhuis in beeld. Een pneumonie, een appendicitis, een typhus perforatie, een maagperforatie en ga zo maar door - in westerse literatuur lees je dat de mortaliteit van maagperforaties sterk stijgt na een periode van 12 uur. Die tijd wordt hier altijd overschreden.

Je komt de *herbal doctors* tegen op markten en hoort ze op de lokale radio. Ze worden beleefd met dokter aangesproken en praten aan een stuk door over de ziekten die ze met hun schudfels behandelen. En altijd 100 procent genezing.

Ik zeg niet dat hun medicatie niet werkt. Om zijn gelijk te bewijzen, kan een *herbal doctor* een blad op je been leggen, dat zorgt voor een acute, pijnlijke zwelling. Het absorberend vermogen van de *black stone* van Kameeroen, die wordt gebruikt bij slangenbeten, is gigantisch: als je de steen tegen je tong houdt, krijg je hem er alleen nog af, als je bereid bent een gedeelte van je tongbekleding op te offeren. Het werkt allemaal.

Het bewerkstelligen van hyperemie kan soms nuttig zijn, maar soms leidt het tot een uitgebreide huidnecrose die amputatie van extremiteiten noodzakelijk maakt. Het werd tijd dat er wat gebeurde.

Om meer vat op ze te krijgen, registreert de overheid

de *herbal doctors* en worden ze ondergebracht in een landelijke vereniging. Aan de universiteit is een officiële training gestart waar studenten worden opgeleid tot *doctor-herbalist*. De eerste jaren lopen parallel aan de reguliere medische opleiding. Mogelijk krijgt *herbal medicine* hierdoor de plaats die het nastreeft en misschien ook wel verdient na al die jaren van trouwe dienst.

BEELD: HARRY WEGDAM

Het landelijk Centre for Scientific Research into Plant Medicine, dat wordt gesponsord door de staat, onderzoekt bestaande formules en ontwikkelt nieuwe. Onlang had het al een geneesmiddel tegen aids gevonden. 'Ghanaian Doctors find herbal cure for AIDS'. Weliswaar in samenwerking met buitenlandse instituten, maar toch... Géén remmer, maar een middel dat het aidsvirus regelrecht doodt met MAB Formula One en een ander middel (MAB Formula Two) dat de immuniteit van de patiënt verhoogt.

Je moet kennelijk niet klein beginnen maar direct met een oplossing komen voor een probleem waarnaar de hele wereld zich rot zoekt. Zonder last te hebben van plankenkoorts of bescheidenheid. Zijn dit dezelfde mensen die voorheen 100 procent genezing claimden? Ik vind het toevallig dat de twee *herbs* zo dicht bij elkaar groeien.

Toch maak ik ook zelf wel gebruik van een *traditional medicine*. Als je een groene papaja aan de buitenkant een kras geeft, dan loopt er wit sap uit. Dat sap maakt een wond schoon van elk beslag en eerder rijp voor grafting. De WP *Agrarische Encyclopedie* zegt erover dat de papaja papeïne bevat dat in de keuken wordt gebruikt om taai vlees malser te maken. Zo zie je maar weer hoe belangrijk het is om alle beschikbare literatuur bij te houden. Ook in Ghana. ■

Harry Wegdam,
chirurg in Techiman Ghana